

Mellearn Intenzív Szakmai Szeminárium
Tempus, 2016. dec. 7.

Az innovatív tanulászervezés és megvalósításának lehetőségei a felsőoktatásban

Dr. Kovács Zsuzsa
ELTE PPK

Doktorandusz kutatás 2015*:

Kutatási kérdések:

RQ1 Hogyan valósítják meg a kutatói-oktatói és adminisztrációs szerepekhez kapcsolódó szakmai tanulásukat, folyamatos fejlődésüket? (Webster - Wright, 2009)

RQ2 Milyen szerepet játszanak ebben a személyes belső konstrukciók és környezeti jellemzők?

RQ3 Milyen szerepértelmezései vannak az oktatóknak? Hogyan viszonyul egymáshoz a kutatás és az oktatás?

1. Kérdőíves felmérés

- N=284, 58% nő, 80% 23-33 éves

2. Félig-strukturált interjúk

- N=15

ELTE PPK Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet által végzett kutatás. A kutatócsoport tagjai: Dr. Kereszty Orsolya, Dr. Kovács Zsuzsa

Az egyéni tanulási utak sajátosságai:

1. korán elkezdett kutatási tevékenység (alapszakon, mesterképzésben részvétel a tehetséggondozásban) + az oktatók ösztönzése a pályára kerüléshez
2. igény a támogató szakmai közösségekre és a konzulens irányító szerepére
3. egyéb kutatási projektben való részvétel (a tanulás lehetőségét jelentik a doktorandusz számára) – kiemelik/hangsúlyozzák a kutatócsoportok, interdiszciplináris közösségek tanulást támogató szerepét
4. egyéb feladatok: tehetséggondozásban való részvétel, a felsőbb évesek támogató szerepe kiemelt
5. sikerélmények az oktatói pályán – a tanszék/intézeti visszajelzések eredményeképpen
6. nemi különbségek a képzésben/fokozatszerzésben: eltérő ritmus gyerekvállalás esetén, DE szorgalmasabbak, a vizsgált területeken egyensúlyba kutatói és oktatói szerep összefonódása

Interjú - kérdés: *Röviden mutasd be, hogyan tanítasz! Melyek a legfontosabb módszerek, amit használasz, és miért azokat használod?*

- erőteljes diszciplináris meghatározottság

Interjú - kérdés: *Próbáltál-e már ki valamilyen újdonságot a tanítás során (innováció)? Ha igen, mi volt a hallgatók és a kollégáid reakciója?*

Siker esetén: nem jellemző, a korábban látott mintával teljesen elégedettek

Kudarccs esetén:

- megbeszélik a problémát a kollégákkal (a hallgatók hibáztatása)
- olyan stratégiákat próbál, ami a saját tanulása kapcsán működött
- egyéb szakmai segítség lehetősége fel sem merül

Innováció a hazai oktatási gyakorlatban:

Rendelkezik-e olyan sikeres/innovatív módszertani gyakorlattal, amelyet szívesen megosztana másokkal is? *
Ha igen, röviden mutassa be!

197 oktató válasza:

28% - IGEN

70% - NEM

2% - nincs válasz

TÁMOP 4. 2. 1. b. „A pedagógusképzés megújításáért” alprojektje keretei között végzett kérdőíves felmérés. A kutatócsoport tagjai: Dr. Szivák Judit, Dr. Kereszty Orsolya, D. Rapos Nóra, Dr. Kálmán Orsolya

„A módszereim itthon innovatívnak mondhatók, holott semmi újdonság nincs bennük. Külföldön ez már így megy 50 éve... az egyéni kutatómunkát serkentő, féléves projektfeladatokat adok ki...„

„ A gyakorlati órákon kizárólag esetek közös feldolgozásával elemezzük az elsajátítandó jogterületeket.”

„Célszerűnek látom olyan cégek, kis és középvállalkozások bemutatását is, ahol az adott tudás megszerzésére szükség lehet és motiválhatja a hallgatót az, hogy nem 2-3-4- kreditért harcol, hanem olyan tudásért, amire szükség van az életben.”

„Egy bonyolult folyamatábra lépéseit egyenként kiosztom a hallgatók között, akik csapatokat alkotva rakják össze a folyamat helyes sorrendjét. Nagyon motiváló számukra a játék élménye.”

„Szeretek hatni a hallgatóim érzelmeire, emberi érzéseire, ezért a betegek bemutatásánál mindig felvázolom a társadalmi, szociológiai háttérét is. A hallgatókkal együtt gondolkodunk, kérdezve kifejtő módszert alkalmazom. Nagy örömet és eredményességet jelent számomra, ha hetek múlva is visszakérdeznek, hogy egy-egy beteg sorsa miként alakult.”

„Budapesti és Nyíregyházi kollégáimmal olyan e-learning rendszert dolgoztunk ki, melyben ellenőrző kérdések, tesztek, kereszthivatkozások segítik az anyag megértését, memorizálását.”

„Azt elérendő, hogy a hallgatók óráról órára valóban elolvassák a kötelező olvasmányokat, bevezettem, hogy minden egyes órán egy rövid ZH keretében válaszolniuk kell az adott olvasmánnyal kapcsolatos kérdésekre.”

„RWCT - Olvasás és írás a kritikai gondolkodásért”

„Kreatív médiafeladatok tanításához egy projektfeladat-gyűjteményt állítottam össze az elmúlt 4 évben.”

„Kurzusnapló alkalmazása, amely megalapozza az egyes szemináriumok témáját, egyben különböző információforrások közötti eligazodást, különböző szövegek olvasását, valamint írásbeli munka készítését, ezáltal érvelést várnak el a hallgatóktól.”

Szakmai szocializáció és oktatói szerep

Posztmodern megközelítés:

- komplex folyamat: olyan dialektikus és kulturálisan meghatározott jelenség, amelyben a kultúra vitatható, az egyének behozzák saját tapasztalataikat, elképzeléseiket és nézeteiket, amelyek ily módon kapcsolatba kerülnek az adott szervezet által megfogalmazott elvárásokkal.
- a szervezet támogatja az újonnan érkezőket a szervezeti elvárások megértésében és elfogadásában és egyben ösztönzi őket a szervezeti kultúra újra értelmezésében, szemben a kulturális sajátosságok egyszerű replikálásával
- az új tagok a szervezetről való tanulás folyamatával egy időben valamiképp meg is változtatják azt

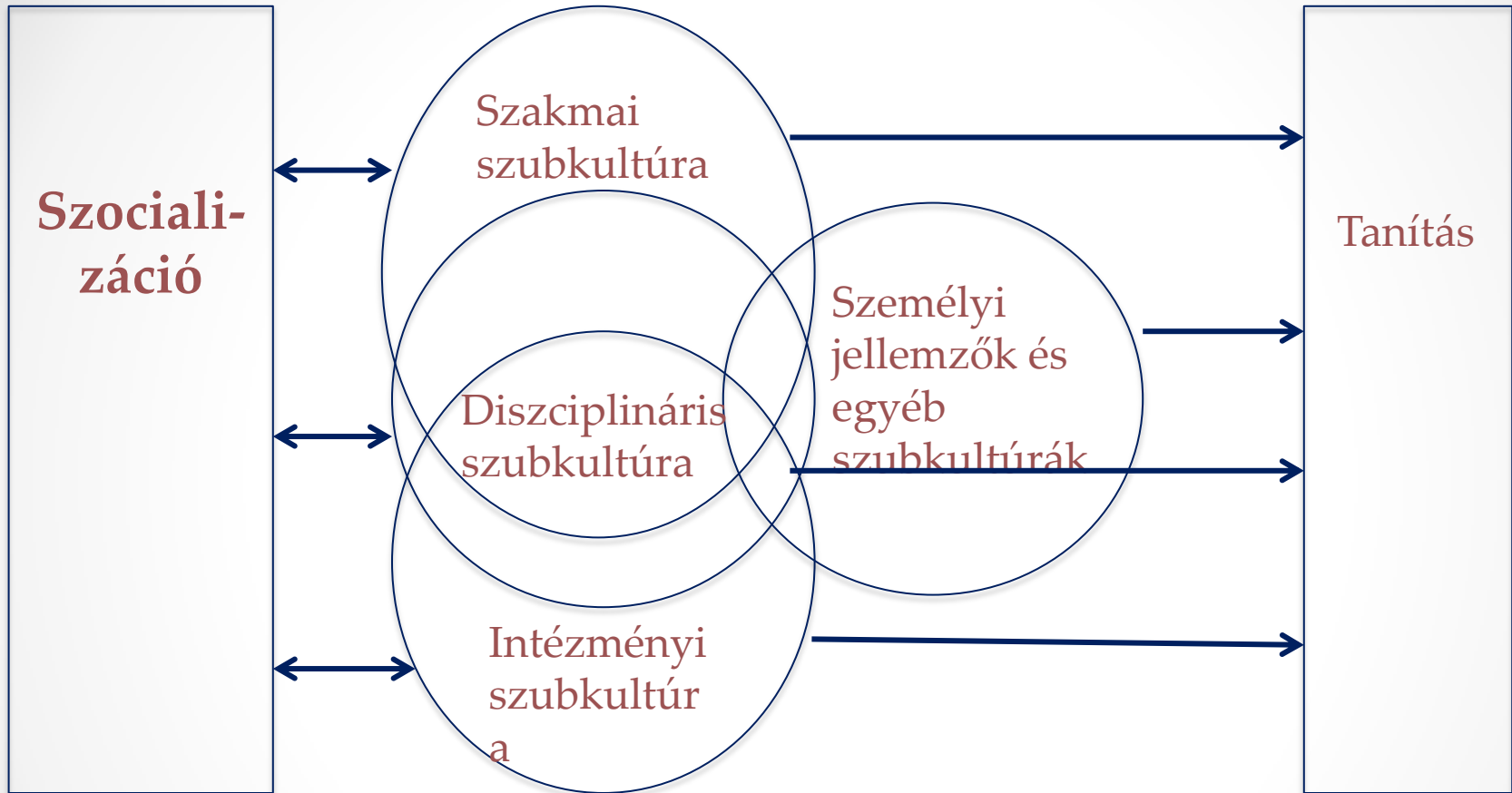
A tanulás formája és a szándékosság kérdése az oktatók szakmai professzionalizációjában (Knight és mtsai, 2006):

	formális	non-formális
nem szándékos	rejtett-tanterv	“learning by doing”
szándékos	formális, tervezett képzések	reflexiók kis csoportokban, változatos értelmezések explicit megfogalmazása

Leggyakoribb forrás:

- Munkahelyi tanulás – cselekvés közbeni tanulás (learning by doing)
- Hallgatóként kialakult tapasztalatok erőteljes hatása
- A kollégákkal történő beszélgetések tere

Speciális tudáshoz: formális képzési keretek

Umbach (2011) modellje az egyetemi kultúra és a tanítási gyakorlat „egymásra hatásáról”

Tudományterületi meghatározottság:

- az, hogy mit tanítunk, jelentős hatással van arra is, hogyan tanítunk (Neumann et al. 2002; Kreber, 2009 ; Trowler, 2009.;Umbach, 2007.)

- egy adott diszciplináris közösség tagjai közösen konstruálják meg a tanítással és tanulással kapcsolatos nézeteiket, gyakorlatukat, szokásaikat, amelyek az adott közösség szocio-kulturális elemei mentén realizálódnak. (Reimann, 2009).

- Trowler továbbgondolta a tudományos közösségekről és működésükről kialakított modelljét (törzsek) és létrehozta a tanítási és tanulási rezsím fogalmát (teaching and learning regimes)

A tanítási és tanulási rezsimek (Trowler, 2008, 2010) egy adott tudományterülethez kötődő közösség tanításról és tanulásról kialakított gyakorlatát és konstruált tudását jelenti.

Elemei:

1. tacit előfeltevések („*mindenki tudja*”)
2. a tanulásról és tanításról kialakult implicit elméletek
3. ismétlődő (rekurrens) gyakorlatok (*mi így csináljuk*)
4. „helyénvaló” konvenciók (*mit lehet és mit nem*)
5. értelmezési kódok (*sztereotípiák, mi mit jelent*)
6. diskurzus sajátosságai
7. Személyek/sség az interakciókban
8. Hatalmi struktúrák

*Változatos rezsimek a tudományterületekhez és intézményekhez
•kötődően*

Az oktatói szerepre történő szocializáció: eredmények (McDaniels, 2010)

1. fogalmi értelmezések;
2. az oktatói munkához köthető tudás és képességek
3. interperszonális készségek/képességek
4. szakmai attitűd és szokásrendszer

1. Fogalmi értelmezések:

- saját szakmai identitásukról vallott elképzelések, értelmezések
- a tudományterületről kialakuló értelmezések
- intézménytípusok és a szakmai környezet értelmezései
- a felsőoktatás történetének értelmezései

2. Az oktatói munkához köthető tudás és képességek

- változatos tanulói utak, tanulási sajátosságok
- az adott diszciplínához köthető, tanulást ösztönző módszerek ismerete, hasznosságának megértése
- a diszciplináris különbségek megértése a kutatás, a problémamegoldás megvalósításában
- a tudás felépítésének struktúrája

3. Interperszonális készségek/képességek

- írott és szóbeli kommunikáció
- együttműködés és kollaboráció
- sikeres interakció a hallgatók és oktatók változatos

4. Szakmai attitűd és szokásrendszer

- etika és integritás
- folyamatos szakmai fejlődés/tanulás és hálózatépítés
- Szakmai lelkesedés megőrzése , a munka és magánélet egyensúlyának a fenntartásával

Oktatói szerep és szocializáció - összefoglalás

- Az oktatói szerephez kötődő szakmai szocializáció egy komplex, többtényezős folyamatként értelmezhető, amelyben kiemelkedő szerepet játszik az intézményi kultúra, a szűkebb és tágabb közösség tagjai és az általuk megjelenített szokásrendszer és viselkedésbeli kultúra
- a szakmai tudás a munka közbeni tanulás (learning on the job) közben alakul, amelyben megjelennek az önszabályozás elemei
- egyéni tanulási utakról beszélhetünk: a tartalmáról és alakulásáról kialakuló ismereteink segíthetnek a szakmai támogatás kidolgozásában

Hogyan kapcsolható össze a tanulással és tanítással összefüggő diszciplináris stílus (style) és innováció?

- az innováció és a helyi közösség/kultúra sajátosságainak közötti kapcsolat kiépítése
- a diszciplináris “stílus” sajátosságainak és történeti alakulásának a tudatosítása
- a változás folyamatának és következményeinek az áttekintése
- adaptáció a helyi közösség gyakorlatához
- egyéni támogatás (KI-KIT?) (Trowler, 2010)

Hogyan valósítható meg?

C – (comprehensive) átfogó, terjedjen ki az oktatói- kutatói szerep minden aspektusára

A – (anticipatory) előremutató, mintsem a már meglévő problémákra reagáló

R - (research-based) – elméletileg megalapozott és kutatási eredményekre épülő

E – (exemplary) – példaszerű mintákat bemutató a tanítási és tanulásszervezési metodológiákban

E – (embedded) - intézményi kultúrába és kontextusba helyezett

R – (reflective) – reflektív és a reflektív gyakorlatot ösztönző (Candy, 1996)

Köszönöm a figyelmet!